

16. *Lacerta viridis viridis* Laur. — Зеленъ гущеръ.

Lacerta viridis L. (typica); Ковачевъ, Херпет. фауна на Бълг. 1912. стр. 22.

Lacerta viridis viridis L.; Schreiber, Herpetologia europaea 1912. p. 490.

Lacerta viridis viridis L.; Никольскій, Фауна Россіи 1915. стр. 278.

Най-обикновенъ гущеръ въ България. Обитава както полетата обрасли макаръ и съ рѣдка храстовидна разтителность, така и обраслитъ съ гора хълмове и планини. Особено много го има въ покрайнинитъ на горитъ. По планинитъ се изкачва доста на високо, до 1700 м. вис. (Рила пл., Чамъ-Куря, наблюдавалъ Д-ръ Бурешъ). Тоя едъръ гущеръ е много пѣргавъ и якъ; бѣга извъредно бързо и стремително; умѣло се катери и крие изъ храс

титѣ. При ловене силно се брани и хапе, обаче ухапването му не е опасно. Названието му „зеленъ гущеръ“ е българско народно название; то се спомѣнува и въ българскитѣ народни пѣсни.

Разпространение въ България:

Черноморско крайбрежие: 1. Аладжа манастиръ при гр. Варна (2 екз. Ц. М., 4. V. 1928 отъ Д-ръ Бурешъ); с. Доленъ-Чифликъ, Варненско (5 екз. Ц. М., 21. V. 1931 отъ П. Дрѣнски); при гр. Варна (Ковачевъ 1905 стр. 5). — 2. При гр. Бургасъ (Ковачевъ 1912 стр. 22). — 3. При Зейтинъ-Бурну, Бургаско (1 екз. Ц. М., 24. V. 1923 отъ Н. Радевъ). — 4. При с. Кюприя, Василиковско и гората при постъ „Урловица“, между гр. Василико и с. Кюприя (4 екз. Ц. М., май 1930 и 1931 отъ П. Дрѣнски). — 5. Около Рѣзовската рѣка, Малко-Търновско (2 екз. Ц. М., 15. V. 1931 г. отъ П. Дрѣнски); между с. Рѣзово и Малко-Търново, Странджа пл. (2 екз. Ц. М., 14. VI. 1933 г. отъ Йорд. Цонковъ и П. Дрѣнски). Екземпляритѣ отъ последнитѣ две находища се ясно различаватъ отъ другитѣ по украса на тѣлото. Тѣ по гърба си сж зелени, а отъ страни кафяви. Корема имъ е жълтъ и гушата синя.

Северна България: 1. Свишовско (6 екз. Ц. М., IX. 1931 отъ Фр. Фусъ; Волкау 1924 р. 13). — 2. Въ околността на с. Калугеръ, Бѣлоградчишко (39 екз. въ Цар. Музей). — 3. При пещерата до с. Карлуково (1 екз. Ц. М., 10. IX. 1923 отъ Д-ръ Бурешъ). — 4. с. Садовецъ, Плѣвенско (1 екз. Ц. М., 5. X. 1926 год). — 5. Около Троянския манастиръ (1 екз. Ц. М., 1. VI. 1931 отъ П. Дрѣнски). — 6. Преображенския манастиръ при гр. Велико-Търново (1 екз. въ Ц. М., 30. VIII. 1925 отъ Н. Радевъ). — 7. При гр. Ески-Джумая (Ковачевъ 1905 стр. 5). — 8. Около с. Мадара, Шуменско (1 младъ екз. Ц. М., 5. V. 1924 отъ Д-ръ Бурешъ). — 9. При гара Ишикларъ, Разградско (2 екз. Ц. М., 10. VI. 1932 г. отъ Спир. Ангеловъ).

Южна България: 1. Около с. Лждене въ западни Родопи (3 екз. Цар. Муз. отъ Н. Миладиновъ и 1 екз., 28. VII. 1925 отъ П. Дрѣнски). — 2. Въ околността на гр. Панагюрище (Ковачевъ 1912 стр. 22). — 4. Около с. Макоцево, Пирдопско (1 екз. Ц. М., 6. VI. 1932 г. отъ В. Петровъ). — 3. При с. Карамусалъ и Семчиново, Татаръ-Пазарджишко (9 екз. Ц. М., презъ 1923 год. и 9. V. 1933 г. отъ Н. Радевъ и Г. Мичевъ) и с. Варвара (Христовичъ 1892 стр. 425). — 5. Царската Кричимска курия при гр. Пловдивъ (4 екз. въ Цар. Музей отъ Д-ръ Бурешъ; други 6 екз., 1930 год. отъ Вас. Бояджиевъ); Джендемъ-тепе въ гр. Пловдивъ (2 екз. Ц. М., 18. IV. 1932 г., Фр. Фусъ). — 6. с. Павликени, Пловдивско (2 екз. Ц. Музей, 6. VI. 1926 отъ Д-ръ Бурешъ). — 7. Надъ манастира св. Кирикъ, Станимашко, около 800 м. вис., изъ низкитѣ храсталаци (3 екз. въ Ц. Музей, 17. VII. 1931 отъ Йорд. Цонковъ). — 8. Около с. Чепеларе въ Централни Родопи 1100 м. вис., подъ единъ камъкъ край иглолистна гора (1 старъ екз. въ Цар. Музей дълъгъ 39 см., 30. VII. 1931 отъ Йорд. Цонковъ). — 9. Въ околността на гр. Харманли (7 екз. въ Цар. Музей). — 10. Около с. Кириловецъ, Хасковско (4 екз. Ц. М., 14. VI. 1932 г. отъ Пор. Бандарски). — 11. Инкая-Курусу, Кърджалийско (1 екз. Ц. М., 1. IV. 1928 отъ В. Гоговъ). — 12. Мѣстността „Манда-Ташъ“, Сакаръ планина (1 екз., Ц. М., 2. V. 1926 отъ Н. Радевъ). — 13. Въ околността на

гр. Котелъ (5 екз. Ц. М., отъ учителя В. Георгиевъ и 1 екз., 29. IX. 1924 отъ Н. Радевъ). — 14. Сливенско (Ковачевъ 1912 стр. 22) и при с. Бѣла (1 екз. Ц. М., 13. VI. 1927 отъ П. Дрѣнски). — 15. Около гр. Малко-Търново (4 екз. въ Ц. Музей, 5. V. 1921 отъ П. Петковъ); с. Мързево, Малко-Търновско (1 екз. Ц. М., 24. VI. 1923 отъ Н. Радевъ); с. Старо Рѣзово (1 екз. Ц. М., 29. V. 1923 год.); с. Кости (1 екз. Ц. М., 28. VI. 1921 год. отъ В. Юлиусъ).

Юго-западна България: 1. При с. Курило, Софийско (5 екз. въ Цар. Музей; Ковачевъ 1912 стр. 22). — 2. Около гара Своге, Софийско (1 младъ екз. Ц. М., 4. X. 1931 отъ П. Петковъ). — 3. Около с. Локорско, Софийско (4 екз. въ Цар. Музей); При с. Панчарево, Софийско (1 екз. Ц. М., 14. VI. 1932 отъ В. Петровъ). — 4. Люлинъ планина 900 м. вис. (1 младъ екз. Цар. Музей, 22. III. 1931 отъ Йорд. Цонковъ). — 5. Горна-Баня, Софийско (2 екз. Ц. М., отъ Н. Радевъ). — 6. Въ подножието на Витоша-пл. около с. Бистрица, Симеоново и Драгалевци (3 екз. въ Цар. Муз., м. май 1922 отъ Н. Радевъ). — 7. По склоноветъ на Рила планина надъ гр. Дупница (наблюд. Д-ръ Бурешъ). — 8. По западнитъ склонове на Рила пл. надъ гр. Горна-Джумая (5 екз. Ц. М., м. юний 1931 год. отъ Н. Фененко); изъ храститъ по пѣтя край р. Бистрица за мѣстн. „Парангалица“, Горно-Джумайско (4 екз. Ц. М., 14. VII. 1932 г. отъ Йорд. Цонковъ и П. Дрѣнски). — 9. Чамъ-Курия, Рила пл. до 1700 м. вис. (набл. Д-ръ Бурешъ).

Българска Македония: 1. Северо-западнитъ склонове на Али-Ботушъ пл., около 800 м. вис. (2 екз. Ц. Музей, 26. VIII. 1930 год. отъ П. Дрѣнски) и по височинитъ надъ 16-я лѣтенъ пограниченъ постъ, 1300 м. вис. (набл. Йорд. Цонковъ, 23. VII. 1930 год.). — 2. Разложко, мѣстността „Катерино“ (14 екз. въ Цар. Музей, 17. VI. 1931 год. отъ Ас. Драмовъ); изъ храститъ западно отъ с. Банско (1 екз. Ц. М., 22. VIII. 1932 г. отъ Йорд. Цонковъ).

Общото разпространение на зеления гущеръ е доста обширно. Въ срѣдна Европа го има: въ Франция, Германия (Рейнската област, Пасау, Одербергъ), Швейцария, Чехословакия, Австрия, Унгария и въ цѣла Ромъния заедно съ Бесарабия. Въ източна Европа неговото разпространение се простира и въ юго-западна Русия на северъ до 48° с. шир., на изтокъ до р. Донъ и на югъ до Черно и Азовско морета; въ Кримъ не се срѣща (споредъ Никольскій 1915 стр. 285). Въ южна Европа го има: въ южна Франция, Италия, Сицилия и цѣлия Балкански полуостровъ. Има го и въ западна Мала-Азия. Въ Пиренейския полуостровъ се срѣща вмѣсто типичната форма, подвида *Schreiberi* Bedr.

На Балканския полуостровъ го има освенъ въ цѣла България още и въ Кроація и Сърбия (Karapan 1921 р. 202), въ Босна, Херцеговина, Черна Гора, Албания, Македония и Гърция (Volkaу 1912 р. 13; Werner 1912 р. 169); има го въ южна и източна Тракия отъ р. Мѣста до Мраморно море (Д-ръ Бурешъ).

Отъ Македония има 1 екз. въ Царския Музей уловенъ отъ А. Петровъ при с. Мравинци, Кавадарско; а отъ източна Тракия единъ екземпляръ отъ Куру-Дагъ не далече отъ Сароския заливъ, уловенъ отъ Д-ръ Бурешъ на 2. V. 1913 год. Сжщиятъ го е наблюдавалъ и по брѣга на Мраморно море при с. Гонасъ.